

- multiple files: the IUCS scheme. = *Journal of Library Automation*, 12. köt. 2. sz. 1979. p. 156–168.
- [4] KNUTH, D. E.: *The art of computer programming*. 3. köt.: *Sorting and searching*. = Addison-Wesley Publishing Co., 1973.
- [5] LYNCH, M. F.: *Variety generation. – A reinterpretation of Shannon's mathematical theory of communication, and its implications for information science*. = *Journal of the American Society for Information Science*, 28. köt. 1977. p. 19–25.
- [6] SLACH, J. E.: *Detection and elimination of duplicates from multidatabase searches*. = *Bulletin of the Medical Library Association*, 73. köt. 3. sz. 1985. p. 234–237.

[7] ALTOM, D. W. et al.: *Automated duplicate elimination in bibliographic databases*. = Nem publikált dolgozat, Department of Energy, Office of Scientific and Technical Information, Oak Ridge, Tennessee, USA, 1976.

/BARBARINO, M.: *Similarity detection in online bibliographic databases*. = *Online Information 89. Proceedings (of) 13th International Online Information Meeting, 12–14 December 1989, London, England. Learned Information, Oxford and New Jersey, 1989. p. 111–117.*

(Válas György)

Az üzleti adatbázisok fejlődési irányai

Az online információkeresés leggyorsabban fejlődő területe az üzleti adatbázisok köre. Ezt a fejlődést követni szinte lehetetlen.

A következőkben néhány jellemző irányt áttekintve arra teszünk kísérletet, hogy némi képet adjunk arról, hol tartunk és merre haladunk.

Utazással kapcsolatos adatbázisok

Gyorsan nő az utazással kapcsolatos adatbázisok száma és népszerűsége. Legjellemzőbb példájuk az *OAG Electronic Edition*, amely már több mint tucatnyi szolgáltatóközpontban elérhető. Ez az *Official Airline Guide* számítógépes változata. Puha kötésű nyomtatott változata ott van minden sokat utazó üzletember irodájában vagy aktatáskájában, rendszerint agyonhasználva, mintha a kutya szájából húzták volna ki. Tulajdonosa több mint kétmillió légi járat (nemzetközi járatok és az USA belső járatai) közül a nap bármely órájában kiválaszthatja az őt érdeklőket, emellett 29 000 szálloda közül válogathat, le is kötheti a helyét a kiválasztott légi járatra. Nagy népszerűsége folytán ez az adatbázis nyújtja sok üzletember számára az első találkozást az online információkereséssel.

Ugyancsak utazással kapcsolatos adatbázisok a *Mobil Hotel Guide*, a *Visa Advisory Service* és a *Department of State Travel Advisory Service*.

Teljes szövegű adatbázisok

Fontos fejlődési irány a teljes szövegű adatbázisok előretörése. Egyrészt a szolgáltatóközpontok, pl. a *Dialog* és a *Dow Jones News/Retrieval* egyre több teljes szövegű adatbázist tesznek elérhetővé, másrészt az adatbázisok mind több újság és folyóirat szövegét tartalmazzák.

Regionális adatbázisok

Az egyesült államokbeli szolgáltatók versenyben állnak a regionális információkat feldolgozó adatbázisok terén. Ilyenek például a *Trade and Industry ASAP*, a *Business Dataline*, ilyen volt a *Predicasts PROMT* adatbázisba rövid önálló lét után beolvadt *Regional Business News*.

Ezek az adatbázisok általában az egyesült államokbeli helyi lapokban és folyóiratokban közölt információkat dolgozzák fel.

Növekvő adatbázisok

Az online információkeresés felhasználói szeretnek minél kisebb számú adatbázisból minél teljesebb információhoz jutni. Ezért egyes adatbázis-készítők igyekeznek minél átfogóbbá tenni az adatbázisukban feldolgozott információt. Jó példa erre a *Predicasts* nagyon népszerű, számos szolgáltatóközpontban elérhető *PROMT* adatbázisa, amelybe sok olyan információt beolvasztottak, amelyek korábban több külön adatbázisban, egymástól elválasztva voltak csak elérhetők. Ezt nevezik az adatbázisok előállítói "megafile" koncepciónak.

Idősor-adatbázisok

Néhány új numerikus adatbázis gazdasági-üzleti adatok idősorait teszi közvetlenül elérhetővé, iparágak (vagy termékek) és földrajzi körzetek szerinti bontásban. Ezen a téren a *Dialog* vállalt úttörő szerepet, amikor a *Chase Econometrics* által készített több mint 10 000 olyan idősort tett hozzáférhetővé a széles közönség számára, amely korábban csak egy szűk felhasználói kör által volt elérhető, közvetlenül az előállítónál.

A cikk megírása után indult és (hazánkban is!) rövid idő alatt nagyon népszerűvé vált idősor-adatbázis a külkereskedelmi forgalmat és árakat a vámnyilvántartások alapján közlő *TRADSTAT*. – A ref.

Erőteljes fejlesztés a szolgáltatóközpontokban

Az online szolgáltatóközpontok nagyon offenzív szolgáltatási politikát folytatnak az üzleti adatbázisok terén. Ez mennyiségi gyarapítást is jelent (a *Dialog* például háromévenként megkétszerezi a tárolókapacitását, a *Mead*, a *Source* és a *GENIE* gyorsan növelik a náluk elérhető üzleti adatbázisok számát), de fő támadási irányuk a végfelhasználók közvetlen bevonása az online keresésekbe.

A *Dialog* menürendszerű keresőrendszert hozott létre az online keresésbe közvetlenül bekapcsolódni

kívánó üzletemberek számára *Business Connection* néven. Ez öt területen úgy tesz lehetővé információkeresést, hogy nem kell hozzá kereső parancsnyelvet tanulni: a céginformáció, a pénzügyi felmérések, a termékek és piacok, az eladások tervezése és az utazástervezés terén. Külön segítséget nyújt a tapasztalatlan keresők számára nehézséget okozó néhány kérdésben, például abban, hogy egy cég nevét többféleképpen is írhatják.

A *Dow Jones* cég //QUICK nevű rendszere csak céginformációra rendezkedett be, de mindössze a cég nevét kell beírni ahhoz, hogy a rendszer hat különböző adatbázisból gyűjtse össze az erre a cégre vonatkozó információkat, beleértve a céggel kapcsolatos üzleti híreket, pénzügyi és piaci felméréseket is.

A *Mead* szolgáltatóközpont *Lexis/Nexis* adatbázis-szolgáltatása más utat választott: Apple Macintosh számítógépre írt *Jazz* nevű front-end rendszere a kereső parancsnyelvet nem ismerő felhasználó számára annak intelligens terminálként működtetett saját számítógépén alakít ki menürendszerű keresést.

A newsletter típusú kiadványok fokozott bekapcsolása

Rohamosan nő az adatbázisokban kereshető newsletter típusú kiadványok száma.

A newsletterekre, ezekre a periodikusan vagy közel periodikusan megjelenő, de az újságoknál jóval kisebb terjedelmű, gyakran nagyon egyszerű sokszorosítási technikával készülő kiadványokra általában jellemző, hogy nagyon friss információkat tartalmaznak. – A ref.

A *NewsNet* központ 300 newsletter (hírlevél) teljes szövegét teszi online elérhetővé, közülük 60 foglalkozik a beruházásokkal, 30 a távközléssel, 13 az adózással, 57 a szabályozó rendelkezésekkel, 44 a nemzetközi kereskedelemmel. Ha valaki mind a 300 nyomtatott kiadványra elő akarja fizetni, évi 63 000 dollárjába kerülne.

Társulások, egyesülések, közös vállalkozások

A szolgáltatóközpontok igyekeznek egyesíteni erőiket a nagyobb eredmény érdekében. A *DataTimes* és az *Infomat* például közös kapuszolgálatot hozott létre az USA és Kanada részére. E két szolgáltató felhasználói kölcsönösen bekapcsolódhatnak a másik szolgáltatóközpontba is.

A *DataTimes* a *Dow Jones News/Retrieval* szolgáltatóközponttal is összefogott, így felhasználói az utóbbi szolgáltató adatbázisaiban is kereshetnek.

A cikk megírása óta még több hasonló üzlet született, de voltak cégek megvásárlásával megvalósított valódi egyesülések is. Így került egy tulajdonos kezébe például a *Pergamon*, az *Orbit* és a *BRS*. – A ref.

A CD-ROM

A CD-ROM kiadványok között is nagy számban jelennek meg olyanok, amelyek gazdasági-üzleti adatbázisokat tartalmaznak. A *Datext Corporate Information Database* például négy lemezen hat üzleti – négy teljes szövegű és két bibliográfiai – adatbázist tartalmaz. A *CD/Corp Tech* nevű kiadvány egy lemezen a csúcstechnikában érdekelt 12 000 cégről tartalmaz információkat. Az *InfoTrac* nevű CD-ROM kiadvány három bibliográfiai adatbázisnak a legutóbbi négy évre vonatkozó részét egyesíti, és körülbelül 900 periodikára vonatkozólag tartalmaz információkat.

A "tisztá" CD-ROM kiadványoknál is izgalmasabbak a CD-ROM–online hibrid rendszerek, amelyek kiküszöbölik a CD-ROM technikának azt a hátrányát, hogy ritkább aktualizálást enged meg, mint az online rendszerek. Ilyen hibrid rendszer például a *Wilson* cég *Business Periodicals Index* nevű kiadványa. A CD-ROM kiadvány előfizetése itt korlátlan hozzáférést biztosít a megfelelő online adatbázisokhoz. Ugyancsak hibrid az a rendszer, amelyet a *Datertext* és a *Dow Jones* hozott létre *CD/Newsline* néven. Itt a CD-ROM lemez mintegy 10 000 cégről tartalmaz történeti, üzleti és pénzügyi információt, az online rész pedig a 90 napnál nem régebbi híreket tartalmazza ugyanezekről a cégekről. Az előfizetési díj itt attól függ, hogy a felhasználó a CD-ROM lemez mellett hány óra online időt köt le.

A CD-ROM és az online technika integrálása várhatólag teljesen átalakítja majd a felhasználói kör szerkezetét, és sokak számára teszi sokkal vonzóbbá a számítógépes információkeresést.

/ACKERMAN, K.: The subject is: Business. An update on electronic information sources. = American Libraries, 18. köt. 5. sz. 1987. p. 378., 380., 382–383./

(Válasz György)

Információs források lézerlemezen: a CD-ROM adatbázisok statisztikája

1988 volt a CD-ROM áttörésének éve: az előző évhez képest 67%-kal nőtt a beszerezhető adatbázisok száma, ma már mintegy 200 címről van tudomásunk. Ezen belül témakör szerint kisebb-nagyobb eltérések vannak. A társadalomtudományi adatbázi-

sok száma megkétszereződött (18-ról 36 címre), a közgazdasági és természettudományi adatbázisok 76, az általános jellegűek (szótárak stb.) pedig 45%-os növekedést mutatnak. Az egyes témakörök aránya ma: humán tudományok: 4%, társadalomtu-